TÜRKİYE'DE KADIN İŞ GÜCÜ PROFİLİ

Yasemin ÖZERKEK

Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi, İngilizce İktisat Bölümü

GİRİŞ

Kadınların iş gücüne katılarak iktisadi faaliyetlerde yer alması bir ülkenin kalkınması açısından büyük önem arz etmektedir. Tansel (2002)'nin de önemle belirttiği gibi, kadın ve erkeğin iktisadi hayatta birlikte yer alması, hem eşitlik hem de beraberinde getirdiği iktisadi verimlilik artışı nedeniyle sürdürülebilir kalkınma için gereklidir.

Dünya Bankası Kalkınma Raporu (2012)'nda cinsiyet eşitliğinin kalkınma için önemini vurgulamaktadır. Rapora göre, cinsiyet eşitliği üç yolla iktisadi etkinliği artırabilir ve diğer kalkınma sonuçlarını iyileştirir: i) Kadınlar, erkeklerle eşit düzeyde eğitim, ekonomik imkânlar ve üretken girdilere sahip olduklarında ortaya çıkan verimlilik artışıyla, ii) Kadınların, kendi çocuklarına yönelik olanlar dahil, mutlak ve göreli statülerinin iyileştirilmesiyle ve iii) kadının da erkeklerle eşit olarak, karar alma ve politika belirlemede sosyal ve siyasi olarak aktif olmasıyla.

Gelişmiş ülkelerde kadınların iş gücüne katılım ve istihdam oranları yüksek iken, gelişmekte olan ülkelerde nispeten düşüktür. Türkiye'de kadınların iş gücü piyasasına baktığımızda iş gücüne katılım ve istihdam oranlarının gelişmiş ülke seviyelerine göre oldukça düşük seviyede olduğu görülmektedir. Dünya Bankası'nın 2014

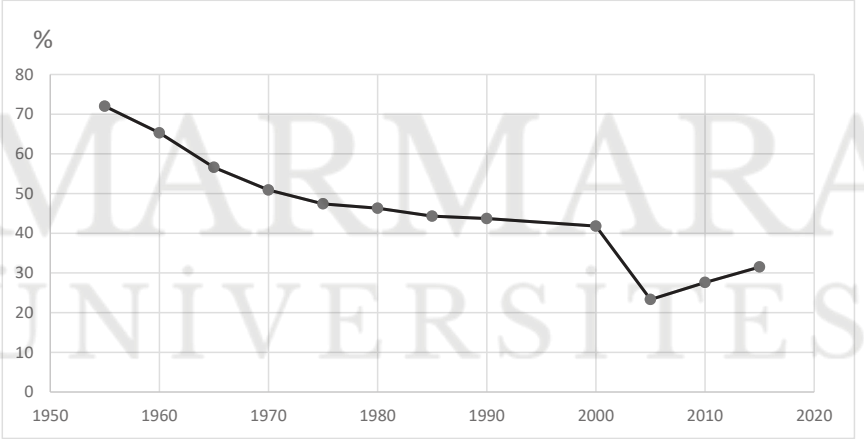
verilerine göre 15-64 yaş arası erkeklerin iş gücüne katılma oranı Avrupa Birliği'nde %78,2, Türkiye'de ise %75,7'dir. Kadınlar için bu oranlar sırasıyla %66 ve %32,2'dir.

Bu çalışmada, Türkiye'de kadınların iş gücü profili, iş gücüne katılım ve istihdam konuları itibarıyla ve bazı açılardan Avrupa Birliği verileriyle de karşılaştırmalı olarak sunulmaya çalışılmıştır.

1. KADINLARIN İŞ GÜCÜNE KATILIMI

Türkiye'de kadın iş gücü piyasasının öne çıkan özelliklerinden biri, iş gücüne katılımın düşük olmasıdır. Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranı (İGK) yıllar itibariyle azalış göstermektedir (Grafik 1). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 15 yaş üstü kadınlar için 1955 yılında İGK oranı %72 iken 2015 yılında bu oran %31,5 olmuştur. [1] 2005 yılına kadar süren sürekli düşüş, sonrasında bir miktar yukarı hareket etmeye başlamıştır.

Grafik 1. Türkiye'de Kadınlarda İş Gücüne Katılma (İGK) Oranı (%) (15+yaş)

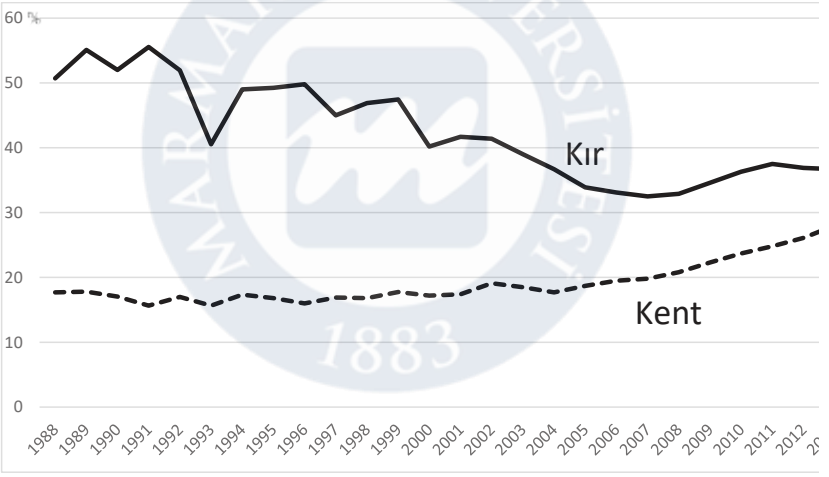

Kaynak: TÜİK

[1] Erkekler için iş gücüne katılım oranlarına baktığımızda, Türkiye'de 1955 yılında erkeklerin iş gücüne katılım oranı % 95,3 iken, 2015 yılında %71,6 olarak gerçekleştiği görülmektedir. TÜİK verilerinden görüldüğü üzere, kadınların iş gücüne katılma oranındaki düşme, erkeklerin oranındaki düşmeye kıyasla çok daha yüksektir.

Türkiye'de 1988-2013 döneminde kadınların iş gücüne katılma oranına kır ve kent ayrımı yaparak baktığımızda kırda iş gücüne katılımın kentlerdeki katılımdan daha yüksek olduğu ve yıllar itibarıyla aradaki farkın kapandığı görülmektedir (Grafik 2). Kırsal kesimde bu oran 1988'den beri düşüş gösterirken kentlerde ise sürekli bir artış gözlenmektedir. 1988'de %18 ve %51 olan kent ve kır kadın İGK oranları, 2013'te sırasıyla %28 ve %37 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2. Türkiye'de Kadınlarda İGK Oranı (%) (Kent-Kır) (1988-2013)

Kaynak: TÜİK

"Bu durumu birçok toplumsal, kültürel ve kurumsal etmen belirlemektedir. Bunların başında kırsal ve kentsel alanlardaki istihdam biçimlerinin farklılık ile kırdan kente göç olgusu gelmektedir. Kırlarda tarımsal istihdamda bütün aile fertleri üretime katılırlar. Tarımda küçük aile işletmeleri yaygındır; emek yoğun üretim ve iş gücüne yüksek katılım oranları vardır. Özellikle kadınlar hem ev işlerini hem de tarımsal etkinliklerini bir arada yürütebilmektedir. Köyden kente göç eden erkekler çalışma yaşamına devam edebilmekle birlikte, kadınlar çoğunlukla çalışmayı bırakıp sadece ev işleri, çocuk ve yaşlı bakımı ile uğraşmaktadırlar. Kırsal alandan göç eden kadınların düşük eğitim düzeyine sahip olmaları ve kültürel etmenler iş bulmalarını

> zorlaştırmaktadır. Böylece kadınların tarımda istihdamda iken, kentlerde iş gücü dışına çıktıklarını ve işgücüne katılım oranının zaman içerisinde düştüğünü gözlemliyoruz. Kentlerde doğurganlığın kırsal alanlardan daha düşük olması ve eğitim düzeyinin yükselmesi zaman içerisinde kadınların iş gücüne katılımını artıracaktır (Tansel, 2012, s.62-63)."

Ülkede kalkınma ile birlikte meydana gelen yapısal değişim, tarımdan sanayiye, sanayiden hizmetler sektörüne kayış ile kendini gösterir (Kuznets, 1973). Tarım sektöründe yüksek oranda iş gücüne katılım gösteren kadınlar çoğunlukla ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Yapısal değişimle birlikte kırsal alandan kentlere doğru göçle birlikte, daha önce tarım sektöründe istihdam edilen kadınların kentlerde iş gücüne katılımları düşer. Köyden kente göç eden kadınların çoğunun kentlerde çalışabilecek eğitim ve beceri seviyesine sahip olmaması iş gücüne katılmamalarının önemli sebeplerinden birini teşkil etmektedir.

Kentleşme ve tarımsal istihdamdaki azalma ile birlikte, Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımı düşmüştür. Dünya Bankası 2009'da Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımı ile ilgili hazırladığı çalışmada konuyla ilgili şu tespitlerde bulunmaktadır:

> "Kentleşme ve geçimlik tarımdan uzaklaşma, özellikle üniversite eğitimi almamış olanlar olmak üzere kadınların istihdam yapısı üzerinde derin bir etki yaratmıştır. Geleneksel olarak, kırsal alanlardaki kadınlar aile çiftliklerinde çalışmışlardır. Ancak, hizmet ve imalat sektörlerindeki daha çekici (ve daha fazla kazanç getiren) fırsatlar arttıkça, aile tarımı ve geçimlik tarım giderek önemini yitirmiştir. Çoğu durumda, aile faaliyetlilerinde geçimlik tarımdan uzaklaşma (özellikle kocanın ve/veya aile reisinin tarımdan uzaklaştığı durumlarda) kadınların iş gücünden çekilmesine yol açmaktadır (Dünya Bankası, 2009, s.xi)."

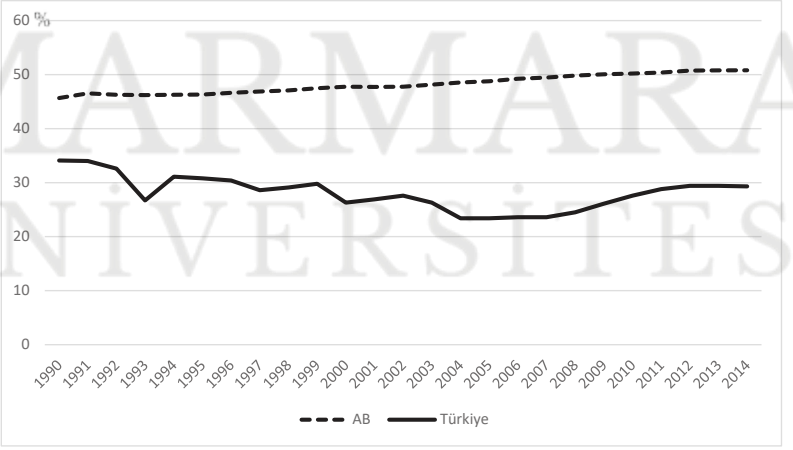
Literatürde, iktisadi kalkınma sürecinde kadınların iş gücüne katılım oranlarının U şeklinde olduğuna dair çalışmalar mevcuttur. [2]

[2] Bunların arasında bkz. Durand (1975), Schultz (1990), Goldin (1994), Tansel (2002) ve Tam (2011).

Gelir düşükken, ekonomide tarım sektörünün hakim olduğu ve kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çalışarak büyük oranda iş gücüne katıldıkları durum hakimdir. Teknolojinin gelişmesi ve tarımda makineleşme ile birlikte gelir de artar. Köyden kente göç olur. Köylerden kentlere göç eden kadınların yetersiz eğitim ve birtakım toplumsal ve kültürel nedenlerle kentlerde İGK oranları düşer. [3] Kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi, doğurganlıklarının azalması ve hizmetler sektörünün payındaki artışla birlikte U-biçimli eğrinin sağ koluna geçiş olur. Bu kısımda kadınların iş gücüne katılım oranları artmaktadır. "Türkiye'nin uzun süredir, U-biçiminin sol kanadında (inişte olan kısmında) olduğu düşünülmektedir. Günümüzde, Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımının U-biçiminin tabanında olduğu, önümüzdeki yıllarda ise U-biçiminin yükselen kısmına geçiş sürecinde olacağı düşünülmektedir (Tansel, 2012. s.69)."

Grafik 3'te 1990-2014 dönemi Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) için kadınların İGK oranları verilmiştir. Türkiye ile AB ülkeleri oranları arasındaki farklılık dikkat çekicidir. AB'de İGK oranı sürekli bir artış gösterirken, Türkiye'deki oranda düşüş olmuş ve aradaki fark gittikçe açılmıştır.

Grafik 3. **Kadınlarda İş Gücüne Katılma (İGK) Oranı (%) (15+yaş) (1990-2014)**

Kaynak: Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

[3] Türkiye hakkında daha fazla bilgi için Göksel (2013)'e bakılabilir.

İş gücüne dahil olmayanların bir kısmını iş bulamayıp çalışmaya hazır olanlar oluşturmaktadır. Bu grupta iş bulma ümidi olmayanlar ve diğerleri yer alır. İş gücüne dahil olmayan diğer gruplar ise mevsimlik çalışanlar, ev işleriyle meşgul olanlar, öğrenciler, emekliler, çalışamaz halde olanlar ve diğerleri şeklinde sınıflandırılmıştır. İş gücüne dahil olmayan kadınların büyük çoğunluğunu ev işleriyle meşgul olanlar oluşturmaktadır. Bu oran 1988'de %78,9 iken 2015 yılında %57,3 olmuştur. Düşüş göstermesine rağmen hala iş gücüne dahil olmayanlar arasında en büyük grubu teşkil etmektedir. 2015 yılı itibarıyla çalışamaz halde olanlar (%12,5) ve öğrenciler (%11,3) ev hanımlarını izlemektedirler.

Tablo 1. Kadınların İş Gücüne Dahil Olmama Nedenleri (%, 15+yaş)

İş Bulamayıp Çalışmaya Hazır Olanlar			Mevsimlik Çalışanlar	Ev İşleriyle Meşgul	Öğrenci	Emekli	Çalışamaz Halde	Diğer
Yıl	İş Bulma Ümidi Olmayanlar	Diğer						
1988	2.2	1.6	0.2	78.9	5.0	1.7	7.2	3.1
1989	0.8	0.6	0.2	80.6	5.6	1.6	7.1	3.5
1990	0.8	0.4	0.8	79.2	5.5	1.6	9.2	2.5
1991	0.5	0.6	0.5	75.5	5.3	1.5	11.3	4.8
1992	0.3	0.8	0.9	74.2	6.0	1.8	11.2	4.9
1993	0.2	0.6	0.7	77.1	6.2	1.5	10.0	3.7
1994	0.4	0.8	0.7	74.9	6.7	1.6	10.6	4.4
1995	0.2	0.7	1.0	76.1	7.2	1.8	9.0	4.0
1996	0.2	0.7	0.6	78.8	7.1	2.0	7.8	2.9
1997	0.3	0.9	1.0	76.6	6.8	2.0	8.1	4.2
1998	0.2	1.1	0.4	78.4	7.4	2.1	7.7	2.6
1999	0.5	2.0	0.6	73.5	7.7	2.5	9.0	4.3
2000	0.3	2.2	2.0	72.1	6.7	2.6	7.9	6.2
2001	0.2	1.9	2.4	71.4	6.9	2.6	8.0	6.5
2002	0.1	2.0	2.5	70.0	7.2	3.1	8.6	6.5
2003	0.1	1.7	2.6	69.5	7.7	3.2	8.5	6.6
2004	0.6	2.4	1.4	70.0	7.6	3.0	9.7	5.3
2005	1.0	3.4	1.6	67.1	7.8	3.1	10.4	5.6
2006	1.4	4.0	1.4	64.8	8.1	3.4	10.9	6.2

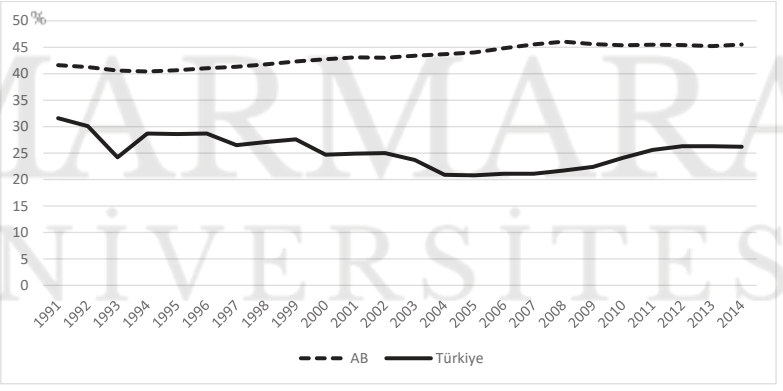
2007	1.2	3.6	1.1	62.3	8.2	3.6	10.4	9.6
2008	1.2	4.0	1.2	62.4	8.6	3.5	11.0	8.1
2009	1.6	4.4	0.3	62.2	9.4	3.9	11.0	7.2
2010	1.5	4.3	0.3	61.5	9.9	3.8	11.1	7.5
2011	1.4	4.2	0.3	61.2	10.5	4.0	11.2	7.3
2012	1.1	4.3	0.3	61.2	11.0	4.3	11.1	6.7
2013	1.2	4.9	0.2	58.7	11.4	4.3	12.1	7.3
2014	1.2	6.2	0.3	57.6	11.2	4.1	12.5	6.8

Kaynak: TÜİK

2. KADIN İSTİHDAMI

İstihdam oranı, iş gücünün çalışabilir çağdaki (15 yaş üstü) nüfusa oranı olarak tanımlanır. İş gücüne katılım oranına benzer şekilde, Türkiye'de kadın istihdam oranı da gelişmiş ülkelere kıyasla düşük seviyededir. 1990-2014 döneminde Türkiye ve Avrupa Birliği'ndeki kadın istihdam oranları Grafik 4'te gösterilmiştir. Avrupa Birliği'nde kadın istihdam oranları sürekli bir artış gösterirken, aynı oran Türkiye için düşmüştür ve farkın giderek açıldığı göze çarpmaktadır.

Grafik 4. Kadınlarda İstihdam Oranı (%) (15+ yaş) (1991-2014)

Kaynak: Dünya Kalkınma Göstergeleri (WDI)

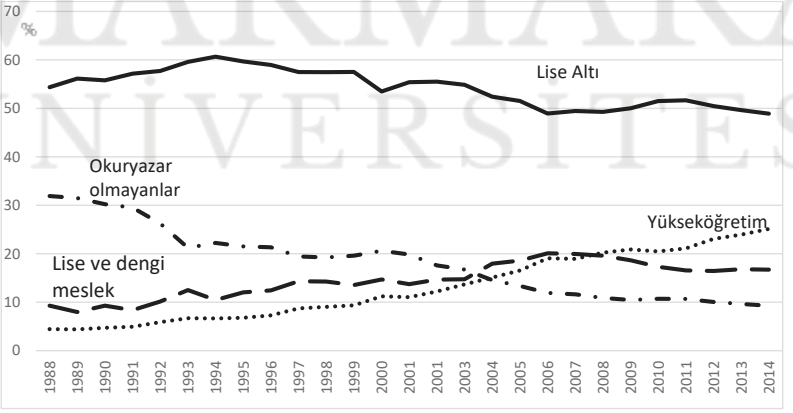
Türkiye'de kadın istihdamın düşük olmasının nedenleri, kadınların iş gücüne katılımlarının az olmasının nedenleriyle benzerlik göstermektedir. Bunların arasında düşük eğitim düzeyi, sosyal ve

kültürel yapı, kadınların ev işleri ve çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukları ve çoğu iş yerinin çocuk bakımı ile ilgili kreş ve çocuk bakım hizmeti sunmaması da nedenler arasında sayılabilir.

Dünya Bankası tarafından 2009'da Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımı ile ilgili hazırlanan çalışmada Türkiye'deki kadınların çoğunun çalışmak istediği ancak çalışmalarına mani olan bazı zorluklar olduğu belirtilmiştir. "Özellikle (yeni göç edenlerin çoğunun yaşadığı) kentsel alanlardakiler olmak üzere, üniversite eğitimi almamış kadınlar, genellikle düşük ücretli, uzun ve zorlu çalışma saatlerine sahip ve sosyal güvenlik sağlamayan işlerde çalışmaktadır. Dahası, çalışan kadınlara çocuk bakımı ve ev işlerinde yardımcı olacak başka birini tutmanın maliyeti, iş arayan kadınların önündeki en önemli engeldir." (s.xi)

İş gücünde yer alan kadınların eğitim durumları Grafik 5'te gösterilmiştir. Kadın iş gücünün yarıdan fazlası lise altı eğitim seviyesine sahiptir. Okur-yazar olmayanlar 1988'de %30'un üzerindeyken, 2014'e gelindiğinde %9'a inmiştir. 1988'de okur-yazar olmayan ve lise altı eğitimli toplam oranı %86 iken, 2014 itibarıyla bu oran %58'e düşmüştür. Ancak bu grup, halen kadın işgücünün yarıdan fazlasını oluşturmaktadır. Bir yandan da, iş gücünde yükseköğretim ve lise ve dengi meslek okulları mezunu kadınların payı da artmaktadır.

Grafik 5. Türkiye'de Eğitim Durumuna Göre Kadın İş Gücü (%)

Kaynak: TÜİK

TÜİK'in 2013 verilerine göre kentlerde yükseköğrenimini tamamlamış kadınların iş gücüne katılma oranı %72,4'tür. Bu oran, okur-yazar olmayan kadınlar için %7,3, lise altı eğitimliler için %19,6, lise eğitimi almış kadınlar için %31,7 ve mesleki-teknik lise eğitimli kadınlar için ise %38,8'dir. Görüldüğü üzere, eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların iş gücüne katılma oranları artmaktadır.

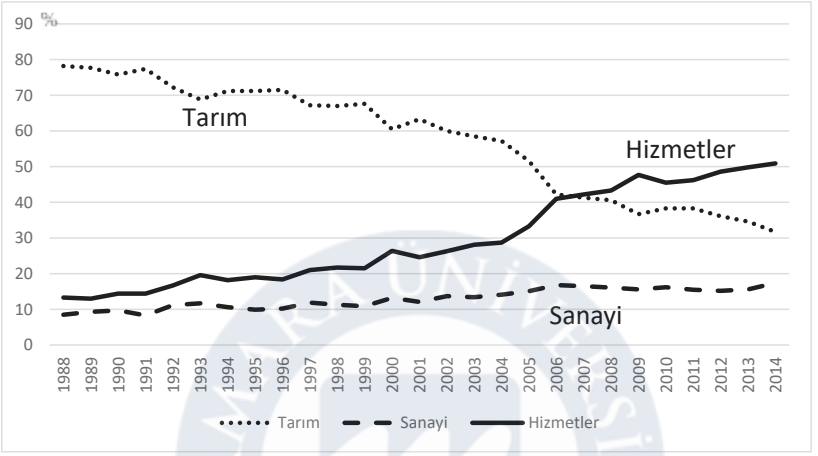
Kadın istihdamının 1988-2014 döneminde sektörler itibarıyla nasıl dağıldığı ve nasıl bir seyir izlediği de Türkiye ve Avrupa Birliği ile karşılaştırmalı olarak Grafik 6 ve Grafik 7'de sunulmuştur. Grafikte, Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'nin Kuznetyen anlamda yapısal değişimin farklı safhalarında olduğu görülebilmektedir. Türkiye'de tarım sektörünün kadın istihdamındaki payı düşüş göstermekte, buna karşılık hizmetler sektörünün payı artmaktadır. 2006 yılından itibaren hizmetler sektörünün payı tarım sektörünün payının üzerine çıkmıştır. AB'de ise kadınların büyük çoğunluğu hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Türkiye'de tarım ve sanayinin payı hizmetler sektörüne göre oldukça düşüktür ve hizmetler sektörünün payı ile araları açılmaya devam etmektedir. Türkiye'de sanayi sektöründe çalışan kadın istihdamının payı ise genel itibarıyla yatay bir seyir izlemiş ve bu oranda 2000'li yıllarda çok hafif bir artış olmuştur.

Grafik 6. Kadın İstihdamının Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%)-Avrupa Birliği

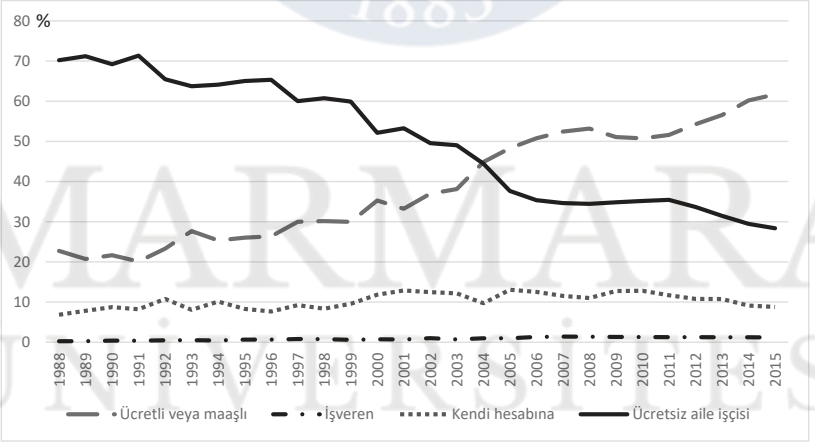
Kaynak: Dünya Kalkınma Göstergeleri (WDI)

Grafik 7. Kadın İstihdamının Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%)-Türkiye

Kaynak: Dünya Kalkınma Göstergeleri (WDI)

Grafik 8. Kadın İstihdamında İşteki Durum (1988-2015)-Türkiye

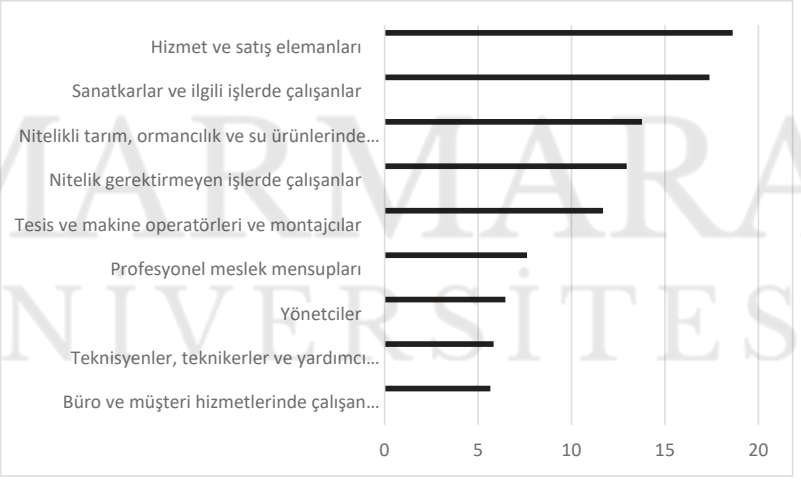
Kaynak: TÜİK

TÜİK, istihdam edilenleri Uluslararası İşteki Durum Sınıflamasına (ICSE-1993) uygun olarak dört grupta sınıflandırmaktadır; Ücretli veya maaşlı çalışanlar, işverenler, kendi hesabına çalışanlar ve

ücretsiz aile işçileri. Türkiye ekonomisinde istihdam edilenlerin büyük kısmını ücretli veya maaşlı çalışanlar oluşturmaktadır. Grafik 8'de kadın istihdamının işteki duruma göre nasıl bir dağılım izlediği görülmektedir. Köyden kente göç ve kentleşmenin etkisi bu grafikte de görülebilmektedir. 1988'de kadınların yaklaşık %70'i ücretsiz aile işçisi olarak çalışırken günümüzde bu oran %30'un altına inmiştir. Ücretli veya maaşlı çalışanların payı ise %60'a ulaşmıştır. İşveren ve kendi hesabına çalışanların paylarında ise önemli değişiklikler olmamıştır. Bir ülkede iktisadi gelişme ile ücretli istihdamın payı arasında aynı yönde ilişki beklenir (Campbell, 2013). Bu durum, ülkede istihdamın tarımdan sanayiye ve sanayiden hizmetler sektörüne geçişi, diğer bir deyişle, yapısal değişimle birlikte gerçekleşir. [4]

2015 yılında Türkiye'de kadınların meslek gruplarını incelediğimizde en büyük paylar sırasıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar ve hizmet ve satış elemanlarına aittir. Yöneticiler ise en az payı almaktadır.

Grafik 9. Meslek Grubuna Göre İstihdam Edilen Kadınlar 2015, (%) (15+ yaş)

Kaynak: TÜİK

[4] Türkiye'de ücretli istihdam ve büyüme ile ilgili çalışma için bkz. Özerkek (2014).

Kayıtlı çalışan kadınların yanında, bilhassa kentlerde yaşayan eğitim düzeyi düşük kadınların sigortasız ve kayıt dışı işlerde çalışmaları iş gücü piyasasında karşılaşılan önemli problemlerden biridir. Türkiye'de kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı 2014 yılında %48,4 iken, erkeklerde aynı oran %29,9'dur.

SONUÇ

Kadınların iş gücüne katılım ve istihdam oranlarının düşük olması Türkiye'de kadın iş gücü piyasasının belirgin özelliklerindendir. İş gücüne katılmayan kadınların büyük çoğunluğu ev hanımıdır. Lise ve altı eğitimli kadınlar toplam iş gücünün yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Kadınlarda istihdamın sektörel dağılımı incelendiğinde tarımın payında düşüş vardır ancak halen tarımın payı, sanayinin payının üzerinde yer almaktadır. Kadın istihdamında ücretsiz aile işçilerinin payı düşerken ücretli istihdamın payı artmaktadır. Çalışan kadınların yarıya yakını kayıt dışı çalışmaktadır.

Türkiye'de nüfus artışına bağlı olarak iş gücü arzı artmaktadır. Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların iş gücüne katılmaları ve istihdam edilmeleri sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kalkınma için gereklidir. Kadınların iş gücüne katılıp çalışması, kendi ekonomik özgürlüklerini kazanmaları, eğitim ve becerilerini artırmaları açısından olduğu kadar toplum için de önemli sonuçlar doğurur. Çalışan kadınlar eğitim ve becerilerini geliştirerek verimliliği artırırlar, ekonomik büyüme ve yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlarlar. Ayrıca, çalışan kadınlar "çocuklarının eğitim ve sağlığı ile ilişkili karar alma sürecinde genellikle daha fazla rol almaktadır ve bu kararlar gelecek nesillerin refahını etkileyen dışsal faktörlerdir (Dünya Bankası, 2009, s. ix.)." Nitekim kaliteli eğitim ile nitelikli kadın işgücünün yetiştirilmesi ve onların iş gücüne katılımının ve istihdamının artırılması için gerekli çalışmaların yapılması büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Campbell, D. (2013), "The Labour Market in Developing Countries", International Labour Office (ILO) *Perspectives on Labour Economics for Development*, Der: S. Cazes, S. Verick, Geneva: ILO, 2013.

Durand, J. D. (1975), *The Labor Force in Economic Development*, *A Comparison of International Census Data, 1946-1966*, Princeton: Princeton University Press.

Dünya Bankası (World Bank), 2009, *Türkiye'de Kadınların* İşgücüne *Katılımı: Eğilimler, Belirleyici Faktörler ve Politika* Çerçevesi, Rapor No 48508-TR

Dünya Bankası Kalkınma Raporu (World Development Report) 2012, Gender Equality and Development, The World Bank Washington D.C.

Goldin, C. (1994), "The U-Shaped Female Labor Force Function in Economic Development and Economic History," NBER Working Paper No. 4707.

Göksel, İ. (2013), "Female Labor Force Participation in Turkey: The Role of Conservatism", *Women's Studies International Forum*, 41, 1:45-54

Kuznets, S. (1973), "Modern Economic Growth: Findings and Reflections,"*American Economic Review*, 63, 3: 247-258.

Özerkek, Y., 2014, "Türkiye'de Ücretli İstihdam ve Büyüme (1988-2013)", *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* Cilt XXXVI, Sayı I: 223-227.

Schultz, T.P. (1990), "Women's Changing Participation in the Labor Force: A World Perspective," *Economic Development and Cultural Change*, 38, 3: 457-488.

Tam, H. (2011), "U-shaped Female Labor Participation with Economic Development: Some Panel Data Evidence", *Economics Letters*, 110, 2: 140–142.

Tansel, A. (2002), "İktisadi Kalkınma ve Kadınların İşgücüne Katılımı: Türkiye'den Zaman-Serisi Kanıtları ve İllere göre Yatay Kesit Kestirimleri," ERC Working Papers in Economics 01/05T.

Tansel, A. (2012), *2050'ye Doğru: Nüfusbilim ve Yönetim: İşgücü Piyasasına Bakış,* TÜSİAD-T/2012-11/536.